

Verslag SCCM auditordagen

ISO 14001 editie 2015

De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie (hoe klein ook) betere milieuprestaties behaalt door het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 14001-norm

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of veelevoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Verslag SCCM auditordagen

ISO 14001 editie 2015

12, 15, 20 en 21 januari 2015

Discussie over praktijksituaties

Inleiding

Op 12, 15, 20 en 21 januari 2015 heeft SCCM vier dagen georganiseerd voor ISO 14001-auditors die werken voor de aangesloten certificatie-instellingen. Sinds 2000 organiseert SCCM jaarlijks de auditordagen voor ISO 14001. In 2009 is hiermee gestart voor OHSAS 18001.

Aan de auditordagen 2015 hebben in totaal 149 ISO 14001-auditors deelgenomen.

Doel van de auditordagen

Het doel van de auditordagen is om de kennis over een bepaald milieuonderwerp te verdiepen en om door bespreking van praktijksituaties ervaringen uit te wisselen en de werkwijze van de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen bij de uitvoering van ISO 14001-audits te harmoniseren.

Voor de auditordagen verzamelt SCCM praktijksituaties die worden omgezet in casusbeschrijvingen met vragen hoe te handelen. Een deel van de auditordagen bestaat uit het onderling discussiëren over de gewenste handelwijze en het uitwisselen van ervaringen. Tegelijkertijd wordt daarmee de bekendheid met de inhoud van het ISO 14001-certificatieschema vergroot. Ook komen er aandachtspunten naar voren voor de verbetering van onderdelen van het certificatieschema. Deze aandachtspunten worden ingebracht bij het Centraal College van Deskundigen (CCvD). Het CCvD kan besluiten nadere richtlijnen in het ISO 14001-certificatieschema vast te leggen, bijvoorbeeld wanneer tijdens de discussies grote verschillen naar voren komen.

Thema auditordagen 2015

Tijdens de auditordagen 2015 heeft de conceptversie (DIS-versie) van de ISO 14001:2015 centraal gestaan. In de ochtend heeft Dick Hortensius van NEN een inleiding over de nieuwe versie van de norm verzorgd. In de middag is aan de hand van een case een aantal eisen van de 'nieuwe' norm en de verschillen met de 'oude' norm besproken.

Evaluatie auditordagen ISO 14001 editie 2015

De deelnemers aan deze auditordagen 2015 hebben deze dag als positief ervaren. De aanwezige auditors hebben de kwaliteit van de auditordagen gewaardeerd met een rapportcijfer van 7,5 gemiddeld.

Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen (SCCM)

SCCM werkt samen met het bedrijfsleven, overheden, certificatie-instellingen en andere belanghebbenden aan een eenduidig en gewaardeerd certificaat voor ISO 14001 (milieu), EMAS (milieu), ISO 50001 (energie) en OHSAS 18001 (arbo). SCCM stelt daarvoor onder andere de 'spelregels' voor het certificeren op (zogenaamde certificatieschema's). Alle activiteiten van SCCM zijn gericht op het gebruik van managementsystemen om de prestaties van bedrijven en organisaties te verbeteren, risico's te beheersen en de relatie met klanten en overheden te versterken. Met een gecertificeerd managementsysteem leggen organisaties de basis voor duurzaam ondernemen. www.sccm.nl is het centrale informatiepunt. Naast overzichten van gecertificeerde organisaties en aangesloten certificatie-instellingen vindt u hier hulpmiddelen en tips voor het invoeren van een managementsysteem.

Uitkomsten van bespreking praktijksituaties

In kleine groepen hebben de deelnemers over de cases en vragen gediscussieerd. Na de discussies zijn de uitkomsten in een plenaire sessie besproken. Dit verslag geeft per vraag de gewenste handelwijze weer. Het verslag is op 16 april 2015 door het CCvD geaccordeerd.

Op de website van SCCM zijn alle cases en vragen, die in de loop der jaren tijdens de auditordagen ISO 14001 en OHSAS 18001 zijn besproken, toegankelijk gemaakt met de gewenste antwoorden. Per onderwerp en per jaar kunnen selecties uit de behandelde cases worden gemaakt.

Over de volgende onderwerpen is tijdens de auditordagen gesproken:

ONDERWERP	VRAAGNUMMERS
→ Context van de organisatie	1
→ Leiderschap	2
→ Beleid	3
→ Maatregelen om risico's en kansen te adresseren	4
→ Communicatie	5
→ Operationele planning en uitvoering	6
→ Monitoren, meten, analyseren en evalueren	7
→ Evaluatie van compliance	8

De vragen zijn beantwoord aan de hand van een bedrijfsbeschrijving van het fictieve bedrijf Keizer huisdiervoeders BV, zie bijlage.

In de volgende vragen en antwoorden wordt verwezen naar paragrafen in de ISO 14001-norm. De verwijzingen zijn gebaseerd op de DIS-versie van augustus 2014. Mogelijk wijken deze af van de definitieve ISO 14001.

Context van de organisatie (ISO 14001 paragraaf 4.1-4.3)

1

VRAAG 1A T/M 1D

- 1A Op basis van 4.1 dient een bedrijf de 'issues' te bepalen die aan de orde kunnen zijn (intern of extern / positief of negatief). Wat zijn 'issues' die bij Keizer huisdiervoeders BV aan de orde kunnen zijn en die niet al staan in de overzichten van milieuaspecten en wet- en regelgeving?
- 1B Wie zijn de mogelijk relevante belanghebbenden voor Keizer huisdiervoeders BV en welke daarvan moeten minimaal zijn vastgesteld (zie 4.2)?
- 1C Op welke manier ga je A en B auditen? Wat zijn vragen die je kunt stellen om te beoordelen of aan de betreffende eisen uit de norm is voldaan?
- 1D Keizers huisdiervoeders BV heeft de scope van het milieumanagementsysteem vastgelegd (zie pag. 1, bedrijfsbeschrijving). Volgens 4.3 moet de scope worden bepaald op basis van de boundaries (grenzen) en de toepasselijkheid (applicability) van het managementsysteem; verschillende invalshoeken moeten daarbij worden overwogen. De scope dient beschikbaar te zijn voor belanghebbende partijen. Voldoet de scopeomschrijving van Keizer huisdiervoeders BV aan de eisen? Zo nee, wat wordt gemist?

1

GEWENSTE BENADERING 1A T/M 1D

1A Intern

De volgende 'issues' kunnen aan de orde zijn, die vanuit de organisatie zelf komen:

- milieuaspecten (de volgende ontbreken in het overzicht: afvalwater, geluid, verbranding van vetten);
- onderwerpen waarover klachten zijn ingediend;
- historische issues (bodemverontreiniging, asbest);
- technologische verbetermogelijkheden;
- de staat van de installaties (onderhoudssituatie; economisch afgeschreven).

Extern

De volgende 'issues' kunnen aan de orde komen op basis van informatie van externe partijen:

- strategische en/of financiële verwachtingen van de aandeelhouders;
- planologische ontwikkelingen in de omgeving;
- beschikbaarheid en samenstelling grondstoffen;
- ontwikkelingen bij concurrenten (welk aanbod);
- ontwikkelingen in wet- en regelgeving;
- wensen eindafnemers (bv. biologische voeding, dierenwelzijn);
- beschikbaar water (in verband met onttrekking grondwater);
- flora en fauna en natuurbeheer.

1B Mogelijke belanghebbende partijen zijn:

- werknemers;
- omwonenden;
- bevoegde gezagen (Gemeente/RUD, Waterschap, NVWA etc.);
- afnemers;
- leveranciers;
- brancheorganisatie.
- verzekeraars;
- consumentenorganisaties;
- NGO's (dierenbescherming, milieu-/natuurorganisaties).

Voor alle genoemde organisaties is van belang om te overwegen of er relevante belangen zijn. De wijze waarop informatie wordt verzameld en partijen rechtstreeks worden betrokken is afhankelijk van de zwaarte van het belang en de directe betrokkenheid.

1C De auditor zal zich bij de voorbereiding zelf een beeld moeten vormen van de te certificeren organisatie en de onderwerpen die aan de orde kunnen zijn. De norm vraagt om een directe betrokkenheid van het management. De betrokkenheid van het management moet onder meer blijken uit de bekendheid met de onderwerpen die spelen en de visie van de belanghebbenden. Voor dit onderwerp zal in ieder geval de directie moeten worden geïnterviewd. Eventueel is de milieucoördinator daarbij aanwezig. Tijdens het interview vragen naar:

- het resultaat van de contextanalyse en de relatie met de strategie en doelstellingen;
- de scope van het managementsysteem en eventueel gemaakte keuzes (zeker in het geval niet de gehele organisatie onder de scope valt);
- de wijze waarop de informatie is verzameld.;
- de consequenties van de contextanalyse voor de bepaling van significante milieuaspecten en risico's;
- de consequenties van de contextanalyse voor de invulling van de communicatie;
- de wijze waarop de contextanalyse actueel wordt gehouden.

- 1D Onderscheid moet worden gemaakt tussen de omschrijving van de scope van het managementsysteem en de omschrijving van de scope vermeld op het certificaat.

De omschrijving van de scope binnen het managementsysteem is uitgebreider en bevat bijvoorbeeld informatie over:

- de activiteiten, producten en processen die binnen het managementsysteem vallen, waarbij ook duidelijk vastligt wat er eventueel niet onder valt;
- fysieke grenzen van de locaties die onder het managementsysteem vallen;
- juridische informatie over eigendom van de hoofdvestiging en eventuele nevenvestigingen (KvK-nummers en vestigingsnummers KvK);
- uitbestede processen;
- organisatie / verantwoordelijkheden (in het bijzonder in het geval van een concern).

Op basis van de beschrijving van de scope moet volstrekt helder zijn wat wel/niet onder het managementsysteem valt.

Leiderschap (ISO 14001 paragraaf 5.1)

2

VRAAG 2A T/M 2C

- 2A Wanneer vind je dat de directie van een bedrijf als Keizer huisdiervoeders BV onvoldoende verantwoording heeft genomen voor de effectiviteit van het milieumanagementsysteem (zie 1^e item van 5.1)?
- 2B De directie dient er voor te zorgen dat het milieubeleid en –doelstellingen aansluiten bij de strategische richting van de organisatie en de context (2e item). De strategische richting is dat zij duurzaam willen zijn. In dat kader heeft het bedrijf zich aangesloten bij MVO Nederland (zie par. 2.1 van het KAM-beleid). Heeft Keizer huisdiervoeders BV de gevraagde aansluiting voldoende ingevuld? Welke informatie wilt u eventueel van het bedrijf nog hebben?
- 2C De directie van Keizer huisdiervoeders BV bevordert continue verbetering door jaarlijks bij de nieuwjaarsborrel het belang van continue verbetering te benadrukken en werknemers te stimuleren voorstellen tot verbetering in te dienen via de ideeënbuis. Is dit een voldoende invulling van de norm (zie 8^e item van 5.1)?

- 2A Het onvoldoende verantwoording nemen door de directie kan blijken uit:
- niet goed kennen van de belangrijke stakeholders en de 'issues' die volgen uit de contextanalyse;
 - niet goed bekend zijn met de belangrijke risico's en doelstellingen op het terrein van milieu;
 - niet betrokken zijn bij de uitvoering van het milieubeleid en onvoldoende bekend zijn met de resultaten en voortgang.
- In het geval van Keizers huisdiervoeders lijkt het erop dat de directie slechts één keer per jaar tijdens de directiebeoordeling zich een mening vormt van de werking en output van het milieumanagementsysteem. Deze frequentie is te laag omdat het dan niet mogelijk is om ook tijdig bij te sturen.
- 2B De aansluiting tussen de strategie (duurzaam willen zijn) en het milieumanagementsysteem ontbreekt:
- De binnen het milieumanagementsysteem gestelde doelen hebben een 'ad hoc' karakter, er is geen relatie met de strategie zien.
 - Een productenbeleid ontbreekt.
 - Inzicht in en aandacht voor milieuaspecten in de keten is zeer beperkt.
 - Onduidelijk is wat de betekenis is van aansluiting bij MVO Nederland.
- 2C De directie dient continue verbetering te promoten (par. 5.1). Het ondersteunen van continue verbetering vraagt meer dan het eenmalig aandacht geven tijdens de nieuwjaarsborrel:
- De verbetering dient aan te sluiten bij de binnen het managementsysteem geïdentificeerde risico's en kansen en daarom gericht te worden gestuurd.
 - De promotie van verbetering vraagt van de directie ook aandacht in de uitvoering. Door onder meer het beschikbaar stellen van middelen en daar waar nodig bij te sturen.
 - Continue verbetering vraagt om regelmatige aandacht om enerzijds ideeën te genereren en anderzijds de betrokkenen te motiveren in de uitvoering. Dit kan op verschillende momenten en met verschillende communicatiemiddelen.

Beleid (ISO 14001 paragraaf 5.2)

3

VRAAG 3

- 3 Volgens de norm (5.2c) is 'prevention of pollution' onderdeel van het bredere begrip 'protection of the environment'. Wat is de consequentie van dit bredere begrip voor Keizer huisdiervoeders BV?

3

GEWENSTE BENADERING

- 3 'Bescherming van het milieu' gaat verder dan het 'voorkomen van vervuiling'. In het geval van Keizers huisdiervoeders zou het kunnen gaan om bijvoorbeeld:
- andere receptuur waardoor minder of andere grondstoffen nodig zijn en/of ontlasting van dieren wordt beïnvloed;
 - voorkomen dat fabriek veel ongedierte aantrekt welke vervolgens moet worden gedood;
 - gebruik van duurzame grondstoffen.

Maatregelen om risico's en kansen te adresseren (ISO 14001 paragraaf 6.1)

4

VRAAG 4A T/M 4D

- 4A Op basis van 6.1.2 a dient de identificatie van de milieuaspecten te worden uitgevoerd vanuit het 'Life cycle perspective'. Dient Keizers huisdiervoeders BV hiervoor iets aan te passen? Zo ja, wat moet er nog gebeuren?
- 4B In 6.1.2 b wordt vereist dat bij het bepalen van de milieuaspecten ook rekening moet worden gehouden met veranderingen en geïdentificeerde abnormale situaties en noodsituaties. Dient Keizer huisdiervoeders BV iets te veranderen om hieraan te voldoen. Zo ja, wat?

- 4C In de laatste alinea van 6.1.4 wordt gedocumenteerde informatie vereist met betrekking tot de risico's (kansen/bedreigingen). Op basis van 6.1.2. en 6.1.3 moet ook gedocumenteerde informatie beschikbaar zijn over de significante milieuaspecten en complianceverplichtingen. Dient Keizer huisdiervoeders BV nog aanvullende activiteiten te verrichten in het kader van 6.1.4?
- 4D In 6.1.5 wordt gevraagd om maatregelen te plannen om a) de risico's (kansen en bedreigingen) aan te pakken en b) te plannen op welke manier de maatregelen in haar managementsysteem processen worden geïntegreerd. Wat moet Keizer huisdiervoeders BV hebben gedaan om hier invulling aan te geven?

4

GEWENSTE BENADERING 4A T/M 4D

- 4A Het huidige milieuaspectenregister (MAR) is alleen gericht op milieuaspecten van de eigen processen. Er wordt geen aandacht besteed aan de keten (zowel de leveranciers als de afnemers). Dit moet worden toegevoegd. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld het beoordelen van grondstoffen en andere ingaande goederen, effect van afvalstoffen van het product op het milieu, de verpakking van het product, transport van grondstoffen en gereed product etc.
- 4B In het milieuaspectenregister (MAR) moet aandacht besteed worden aan normale en bijzondere omstandigheden (zoals onderhoud en storing) en calamiteiten. In het MAR van Keizer komen deze drie onderwerpen niet allemaal even goed naar voren. Aandacht behoeven bijvoorbeeld:
- het starten en stoppen van processen;
 - ontstaan van stofexplosies en brand;
 - gevolgen van veranderingen in grondstoffen en productievolumes voor waterzuivering;
 - gevolgen van grotere productievolumes voor bijvoorbeeld geluid, geur;
 - beschikbaarheid van water.
- 4C Uit 6.1.2 en 6.1.3 komen de risico's en kansen naar voren die samenhangen met de milieuaspecten (zowel de eigen organisatie als in de keten) en de complianceverplichtingen. In 6.1.4 dienen ook de risico's en kansen die volgen uit de contextanalyse te worden meegenomen. Het zijn dan vooral de risico's en kansen van meer strategische aard die daarmee ontbreken. In het geval van Keizers huisdiervoeders ontbreken de kansen in het geheel.
- 4D De essentie van 'planning to take action' (6.1.5) is dat de organisatie voor alle geïdentificeerde risico's, kansen, significante milieuaspecten en complianceverplichtingen aangeeft waar deze in het managementsysteem een vervolg krijgen. Dit kan zijn in de vorm van doelstellingen en verbeterplannen (op basis van 6.2) en het kan ook zijn in bepaalde beheersmaatregelen (8.1).

Communicatie (ISO 14001 paragraaf 7.4)

5

VRAAG 5

Intern zijn er de diverse overleggen waarbij milieu vast op de agenda staat. Verder wordt er twee keer per jaar een interne nieuwsbrief uitgegeven waarin milieu een vast onderwerp is. Het verslag van de directiebeoordeling is voor het gehele bedrijf beschikbaar. Aan het publiek wordt de nodige informatie verschaft om de milieueffecten van de activiteiten te begrijpen. Dit wordt gedaan door middel van open dagen, een toelichting op de website, reactie op klachten en wanneer nodig, bijvoorbeeld na een calamiteit, een bijeenkomst voor de omgeving.

- 5A Voldoet Keizer huisdiervoeders BV aan de eisen van de norm wat betreft interne communicatie?
Zo nee, wat wordt gemist?
- 5B Voldoet Keizer huisdiervoeders BV aan de eisen van de norm wat betreft externe communicatie?
Zo nee, wat wordt gemist?

5

GEWENSTE BENADERING

- 5A De interne communicatie is geen doel op zich. De organisatie dient de invulling van de communicatie te kunnen onderbouwen op basis van onder meer de uitkomsten van de stakeholderanalyse en het beleid dat is geformuleerd ten aanzien van het beheersen en/of verminderen van de risico's en het anticiperen op kansen. De communicatie moet gericht zijn op een bepaald doel. In hoeverre de interne communicatie van Keizers huisdiervoeders voldoende is, is afhankelijk van de concrete invulling en onderbouwing.
- 5B Zie antwoord bij 5A.

Operationele planning en uitvoering (ISO 14001 paragraaf 8.1)

6

VRAAG 6A T/M 6B

- 6A Het bedrijf moet geïdentificeerd hebben welke belangrijke milieuaspecten bij het transport spelen. Deze milieuaspecten zijn vervolgens de basis voor zowel het eigen transport als voor de selectie en beoordeling van de ingeschakelde transporteurs.. Ook mag verwacht worden dat het milieubeleid van de ingeschakelde transporteurs beoordeeld wordt. In de praktijk wordt er bijvoorbeeld gekeken naar het type motor dat in de vrachtwagens wordt gebruikt; het brandstofverbruik en de vulgraad van de vrachtwagens. Van de genomen maatregelen, de evaluatie van deze maatregelen en de selectie en beoordeling van transporteurs mag worden verwacht dat Keizers huisdiervoeders bewijsmateriaal beschikbaar heeft.
- 6B De milieuaspecten voor intern en extern transport zijn hetzelfde, dus bij zowel intern als extern transport zal aantoonbaar moeten zijn welke maatregelen zijn genomen en dat de effectiviteit van deze maatregelen is beoordeeld. Bij het uitbestede transport zullen de eisen en de wijze van rapporteren contractueel vastgelegd moeten zijn.

6

GEWENSTE BENADERING 6A T/M 6B

- 6A De auditor dient aandacht te besteden aan zowel de voortgang als de kwaliteit van de oplossingen. Het gaat hier in eerste instantie om de werking van corrigerende maatregelen en daarnaast om de naleving van wet- en regelgeving. Gezien de verstreken tijd, mag inmiddels verwacht worden dat de organisatie voortgang van het oplossen van de afwijkingen kan aantonen.
- 6B Gezien de risico's is de huidige situatie ongewenst. De auditor mag daarom van de organisatie verwachten dat corrigerende maatregelen tenminste volgens afspraak met het bevoegd gezag worden genomen. Het niet uitvoeren van het plan van aanpak door ziekte is voor de auditor aanleiding om verder te zoeken naar het belang dat door de organisatie aan het oplossen van afwijkingen wordt gehecht. Uiteindelijk kan de auditor besluiten om op basis van het niet voldoen aan wet- en regelgeving het certificaat tijdelijk te schorsen totdat wel wordt voldaan aan de wettelijke eisen.

Monitoren, meten, analyseren en evalueren (ISO 14001 paragraaf 9.1)

7

VRAAG 7A T/M 7B

Ten opzichte van ISO 14001:2004 is er een aantal extra eisen:

- vaststellen van methoden om geldige (valide) resultaten te bewerkstelligen;
- vaststellen van indicatoren om de milieuprestaties en milieudoelstellingen te evalueren;
- vaststellen wanneer er wordt gemonitord, gemeten, geanalyseerd en geëvalueerd.

In 7.4.1 (communicatie) staat de eis dat de organisatie moet bewerkstelligen dat de gecommuniceerde informatie betrouwbaar (reliable) is.

7A Voldoet de invulling van de monitoring bij Keizer huisdiervoeders BV aan de extra eisen? Zo nee, wat wordt gemist?

7B Verandert de eis dat 'geldige (valide) en betrouwbare' resultaten moeten worden geleverd iets aan het auditproces ten opzichte van de ISO 14001:2004? Zo ja, wat?

7

GEWENSTE BENADERING 7A T/M 7B

7A In de documenten van Keizer is een overzicht opgenomen van de metingen en registraties die worden bijgehouden. Dit overzicht is echter weinig concreet. Er is geen relatie met de milieuaspecten van de organisatie. Volgens het overzicht worden alleen absolute getallen geregistreerd. Onduidelijk is of de meetwaarden gerelateerd zijn aan bijvoorbeeld productiecijfers waarmee kengetallen kunnen worden uitgerekend. Ook ontbreekt het inzicht in de betrouwbaarheid van cijfers en de evaluatie van metingen en registraties. Tenslotte geeft de directiebeoordeling niet duidelijk aan welke metingen en registraties worden geëvalueerd.

7B De nieuwe norm is concreter, bijvoorbeeld als het gaat om meetprotocollen en de toevoeging van de begrippen validiteit (9.1.1) en betrouwbaarheid van informatie (7.4.1). Dit geeft de auditor meer aanleiding om aandacht te besteden aan de wijze waarop de milieu-informatie tot stand komt.

Evaluatie van compliance (ISO 14001 9.1.2)

8

VRAAG 8A T/M 8B

De norm vraagt om de implementatie van een proces om de conformiteit met de complianceverplichtingen te evalueren. De organisatie moet:

- de frequentie bepalen waarmee de compliance moet worden geëvalueerd;
- de evaluatie uitvoeren;
- de kennis en het begrip onderhouden van de status van de conformiteit met de complianceverplichtingen.

8A Voldoet de wijze waarop Keizer huisdiervoeders BV de frequentie heeft ingevuld aan de eisen?

8B Op basis van de systematiek voor de evaluatie van de compliance kan de KAM-manager nagaan in hoeverre aan de verschillende wettelijke eisen wordt voldaan. Heeft Keizer huisdiervoeders hiermee voldaan aan de eisen met betrekking tot de 'status' van de compliance (zie 3e item van 9.1.2)?

8

GEWENSTE BENADERING 8A T/M 8B

8A In het overzicht van wettelijke eisen ontbreekt de vergunning. In het overzicht zijn geen 'overige' eisen opgenomen, zoals eisen van stakeholders, klanten of verzekeraars. Er is aangegeven dat per artikel is bepaald met elke frequentie de compliance moet worden beoordeeld: elke 2 maanden, elk jaar of 1 keer per 3 jaar. Het is onduidelijk op basis waarvan deze verdeling in frequentie is gemaakt. Verwacht wordt dat dit is gedaan aan de hand van de risicoanalyse.

8B Door een verspreide uitvoering van de compliance-check heeft de KAM-manager gedurende het jaar de mogelijkheid om een beeld te krijgen van de status van de compliance. De KAM-manager zal dan nog wel een beeld over het totaal moeten hebben (met een 'nietje' door alle losse beoordelingen is er nog geen totaalbeeld). Indien slechts 1x per jaar de compliance wordt gecontroleerd, heeft de KAM-manager alleen na uitvoering van de compliance-check een beeld van de compliance en voldoet derhalve niet aan de eisen van de norm.

BIJLAGE

Bedrijfsbeschrijving Keizer huisdiervoeders BV

Tijdens de auditordagen ISO 14001 editie 2015 hebben de casevragen betrekking op het fictieve diervoeder productiebedrijf Keizer huisdiervoeders BV. Onderstaand wordt het bedrijf beschreven en zijn documenten uit het milieumanagementsysteem uitgewerkt. Bij het opstellen van de beschrijving en documenten is gebruik gemaakt van informatie van ISO 14001-gecertificeerde bedrijven.

Bedrijfsbeschrijving

Keizer huisdiervoeders BV is een producent van voer voor huisdieren gemaakt van grondstoffen uit dierlijke materialen. Een deel van de tussenproducten wordt doorverkocht aan andere bedrijven.

Keizer huisdiervoeders BV heeft verschillende aandeelhouders. De aandelen zijn verdeeld over het management (10%), de familie Keizer (30%) en twee externe investeerders die elk 30% hebben.

Bij het bedrijf zijn 110 medewerkers in dienst die werken in de volgende afdelingen:

- directie en ondersteuning (kwaliteit, milieu, P&O, secretariaat);
- inkoop en logistiek;
- magazijn;
- financiële administratie;
- productie;
- laboratorium;
- verkoop;
- technische dienst.

Het betreft ongeveer 30 personen op kantoor, 25 in de technische dienst, 6 in het laboratorium, 41 in de productie en 10 personen schoonmaak (deels beperkt aanwezig). In de buitendienst (verkoop en transport grondstoffen) werken 9 personen. Transport van gereed product wordt uitgevoerd door een externe transporteur.

Het managementsysteem is gecombineerd voor ISO 9001, ISO 14001 en HACCP (voedselveiligheid). Daar waar mogelijk zijn procedures en instructies geïntegreerd. Het bedrijf is al vanaf 1995 gecertificeerd voor ISO 9001. ISO 14001 en HACCP zijn later toegevoegd.

De scope is: het ontwikkelen, produceren en verkopen van voeding voor kleine huisdieren.

Bij het bedrijf vinden de volgende productieactiviteiten plaats:

- voorbereiden grondstoffen;
- drogen en verdampen;
- mengen, persen en verpakken.

Belangrijke ondersteunende processen zijn de waterzuivering en de opslag van grondstoffen, hulpstoffen en eindproducten. De waterzuivering is een aparte BV van Keizer huisdiervoeders aangezien er ook afvalwater van derden wordt verwerkt.

Gebouw

De oudste delen van het bedrijfspand zijn gebouwd in 1924, de nieuwste delen in 2006. Het bedrijf is gelegen op een klein industrieterrein en bevindt zich aan een kant op ongeveer 300 meter van de dichtstbijzijnde woning en aan de andere kant grenst het aan weilanden. Het pand bestaat uit diverse ruimten waaronder een ontvangstruimte voor grondstoffen, de productieruimte, de afvalwaterzuivering, opslagruimten voor hulpstoffen, halffabrikaat en gereed product. Daarnaast is een deel van het pand ingericht als kantoorruimte.

Beschrijving processen

Aanvoer grondstoffen

Grondstoffen (o.a. slachtafval en diverse droge materialen) worden aangevoerd met *eigen vrachtwagens* van het bedrijf. Grondstoffen worden binnen gelost om overlast voor de omgeving te beperken.

Vorbewerking

Vorbewerken van slachtafval, denk hierbij aan sorteren (het ontdoen van verontreinigingen zoals stukken plastic, metaal e.d.), snijden en breken van aanhangend bot, ontvetten (door middel van verwarmen en wassen) en drogen.

Voor het vorberekingsproces wordt door het bedrijf gebruik gemaakt van grondwater. Jaarlijks wordt 540.000 m³ grondwater opgepompt (hiervoor is een vergunning aanwezig). Dit water wordt via de waterzuiveringsinstallatie op het oppervlaktewater geloosd. Voor de lozing is ook een vergunning aanwezig.

Productie huisdiervoeders

Uit de halffabrikaten die uit de vorbereking komen, worden samen met andere ingekochte grondstoffen huisdiervoeders geproduceerd. Dit gebeurt door mengen en kneden. Vervolgens worden de voeders in brokjes gedraaid o.a. door middel van snijden en drogen. Er worden alleen maar droge huisdiervoeders geproduceerd, dus drogen (energieverbruik) is bij de productie het belangrijkste milieuaspect.

Verpakken

De fabriek produceert diverse merken diervoeding (voornamelijk voor honden en katten), zowel een eigen merk voor het hogere marktsegment als diverse huismerken voor klanten. Elk merk heeft zijn eigen verpakking in plastic- of papierenzakken. De klanten geven aan in welk soort verpakking en formaat zij het product willen hebben en Keizer huisdiervoeders zorgt ervoor dat de verpakkingen worden geproduceerd en gedrukt in de huisstijl van de klant. Elk product is er in verschillende verpakkingsformaten. Gereed en verpakt product worden vervolgens in dozen ingepakt om geschikt te maken voor verzending naar distributiecentra, waarna ze doorgezonden kunnen worden naar de diverse verkooppunten. De dozen worden op een pallet gestapeld en omwikkeld met krimpfolie om beschadigingen te voorkomen.

Externe transporteurs verzorgen het vervoer van gereed product van Keizer huisdiervoeders naar de distributiecentra. Gemiddeld vinden er 2 vrachtbewegingen per dag plaats voor de afvoer van gereed product.

Facilitaire processen

Bij het proces komt afvalwater vrij met een te hoge verontreiniging om ongezuiverd te lozen. Op het terrein is daarom een biologische waterzuivering aanwezig. Voor sanitair gebruik wordt grondwater opgepompt. Ten behoeve van drinkwater is er ook een aansluiting op het drinkwaterleidingnet. In het bedrijf is een stoomketel aanwezig voor de productie van stoom, nodig voor het productieproces. Daarnaast is er een persluchtnet met 4 compressoren die in het ketelhuis zijn geplaatst.

Op het bedrijfsterrein zijn twee gebouwen ingericht voor de opslag van gevaarlijke stoffen, één voor de opslag tot 10 ton, de andere voor de grote volumes waar meer dan 10 ton is opgeslagen met o.a. zuren en logen en waar een grote zwavelzuurtank aanwezig is. Beide gebouwen voldoen aan de eisen van de PGS 15.

Bij de case waren tijdens de auditordagen de volgende bijlagen beschikbaar:

- Beschrijving interne en externe communicatie;
- Milieuaspectenregister en wijze van bepalen belangrijkheid milieuaspecten;
- Overzicht van toepassing zijnde wet- en regelgeving;
- Beschrijving werkwijze management of change;
- Kwaliteit, arbo en milieubeleid van Keizer huisdiervoeders;
- Meet- en registratiesysteem Keizer huisdiervoeders;
- Procedure beoordeling kwaliteits- en milieumanagementsysteem Keizer huisdiervoeders;
- Procedure voldoen aan wet- en regelgeving Keizer huisdiervoeders;
- Register wet- en regelgeving Keizer huisdiervoeders;
- Conceptdirectiebeoordeling Keizer huisdiervoeders over 2014, opgesteld 12 januari 2015;
- Geplande milieumaatregelen 2015.

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.
Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichthouders, certificatie-instellingen
en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Mijn.sccm is hét kennisplatform voor ISO 14001 en OHSAS 18001.
Op mijn.sccm vindt u onder andere samenvattingen van de meest relevante
milieu- en arbowet- en -regelgeving en halfjaarlijkse overzichten van
gewijzigde wet- en regelgeving. Kijk op mijn.sccm.nl en meld u aan!

Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 19 juni 2015